

Patemi⁴

" gr. Widowy 200

any putawa.

1881-1882.

G.

III. 52.

1170.

Ét. des. 29. 1881.

Let bimbo'.

Verses elbeszélés.

"Örök tavasz."

1.

Még gyermekek, a játéki kedv
 Derűje arcukon ragyog.
 Még gyermekek, habár szivük,
 Egy édes vágyban földobog.
 Szemükben ott rezg sejtetön,
 Az álmatag, forró sugar,
 Mint pirkadó nap a tetőn.
 Let bimbó. — Csak nyilásra vár!

Megjött az első, hó sugar,
 Ott künn és itt benn egyaránt.
 Pompázóbb, dúsabb a határ,
 Lág্যabb a sziv az üdv iránt.
 Csapongó szellő lengeti,
 A balzsamos, friss illatot,
 A sziv is titkát fölfedi,
 Mit eddig féltőn halgatott.

Ott ültek ők is a nyári est
 Csodás varázsát élvezék.
 Az alkonytájon semmi nesz,
 Lágyan, simán úszott a lég.
 Majd lassacskán nyugot felé,
 Csillag, csillagra felbukott,
 Hálmán a csendet megtöré:
 „Margit, hol a te csillagod?”

„Nekem még nincsen csillagom,”
 — Mélánva a lány így felelt —
 „Istán nyíltan bevallhatom:
 Ez engem sohasem érdekelt.
 Becsesbb előttem egy virág,
 Mint ama fagyos csillagok,
 Nekünk áldozza illatát,
 S beszélni lehet általuk.”

„S vajon nem kedves a beszéd,
 Mit a virággal művelünk?
 Telképez az mindent, mi szép,
 Mit gondolunk, mit érezünk.”

Az érzelem, mint a virág,
 , Nagyságra, színre sohasem egy.
 O, hogy az üdvvel, melyet ad,
 Gyakorta sirunk ássa meg!”

Itt hangja gyöngén reszketett,
 Árczának hamvát pir födé,
 Tölkelni készült, hogy siet,
 De Hálmán ülni készetét:
 „Maradj még kissé és felelj;
 E rózsabimbó mit jelent?”
 S a szem, mely lángokat lövelt,
 A lány hókeblén megpihent.

„E rózsabimbó mit jelent?...”
 , Kérdé feszülten ujjalag,
 Es hangja suttogásba ment,
 Míg nőtt a kites alkonyat.
 „Megmondom én: Tied vagyok,
 Téged szeretlek egyedül!”
 S keblére vonta Margitot,
 Ki a gyönyörben elmerült.

" Aróssa mindennek oka -- "
 Törletlen csak azt rebege,
 Míg kedvesének ajaka,
 Szomjazva ajkát keresé.
 Kebléről a virág levált,
 É boldogító harc alatt:
 Szegény leány! - csak meg ne bánja,
 Hogy elvesztéd virágodat!

x x

2.

Dehogy nem bánja! Szíve vére árán,
 Megváltaná az átkos, gyöngé perczet.
 Mely neki annyi üdvösség nyomában,
 Megannyi kint, álmatlan éjet szerzett.
 Ohogy a boldogságot valja bünnnek
 A lelki ösmeret! Dehogy nem bánja!
 Ott van szívében mélyen, égetőn,
 A büntudatnak keserű fulánkja.

Eddig nyugadt volt s most oly izgatott,
 Hogy öszerezzen minden kis zörögére.
 Majd elpirúl, maga sem tudja mért,
 Daltól, játéktól rég elment a kedve.
 A holdas éjen messze elbarangol,
 Keresi a homályt, a felsötétet,
 Gyakran csillámló könnyekkel szemében,
 A föllobogó pástortűzbe mélyed.

Gondolkozik és minden gondolatja,
 A tiltott óra gyönyörén lebeg;
 Szerelmesének lágy karjába zárja
 A lángra szitott, ifjú képzélet.
 Száz ábrándok ringó hullámin úszva,
 Újra, meg újra ittasul a kéjtől;
 A csökráportól, mely vállára hullott,
 A szenvedélyes, lázas öleléstől.

Igy miúlnak el az éjék s nappalok,
 Emésztve testét, lelkét egyarántan.
 Nem ösmerik föl a uig gyermeket,
 Rokonai, a halovány leányban.

Anyjának is feltűnt elváltozása,
 Taggatta többször: mondja meg mi lette.
 De a leány csak halgatott s a titkot,
 Szívébe mélyen, mélyen eltemette.

O a bizalom érzékeny virág!
 Takasítja a bú, szívünk eme könnye.
 De érintsd durva kézzel bimbóját,
 S meglásd, bezárul kelyhe mind örökre
 Talán anyjának /: ó ha anyja volna! :/
 Megvallaná mi tépi, bántja lelkét.
 De így csak néma sóhajt küld az éghez
 S minden fokássa, új, meg új sebet tép!

x
 x x

3.

A szenuedés sokszor jár egymaga,
 Ború nyomán, villám keletkezik.
 A természetnek lehet jajszaa,
 De fájó szívünk wöndben vérezik.

Vond el a boldogító napsugárt
 Beteg virágtól és megölted azt.
 S a szívtől, a mi neki üdvöt ad,
 A biztató, szelíd reménytavaszt!

Csak utasítsd el dölyfös, ösr apa,
 Az ifjút, a ki véred szereti!
 Mit a leálynak pusztá szív maga?
 Előkelőség: pénz, rang kell neki.
 Csak utasítsd el, ésszerűen teszed,
 Ne nézd a sápadt ifjú bensejét,
 Ne nézd vonagló ajka mint remeg,
 És átkoz e kegyetlen tetteidért!

Kálmán kiment. Miként az ittasült
 Támolygott a park ajtaja felé.
 Lelkes szeme forró könnyekbe fült,
 A pokol összes kirját szenuvé.
 Majd öntudatlan vonzák lépsei
 Megnézni még utolszor a kelyet,
 Ahol szívének édes érzeti,
 Oly mennyei vízhangra leltének.

Már várta Margit s lassan suttogá:
 „Tudtam hogy így lesz! Elszakítanak!
 De vessen a sors téged bár hová,
 Szeretni foglak” - s hangja elakadt.
 Szeméből erőszakkal tört elő,
 A visszafojtott, régi, régi könny.
 Köny-t-könyre gyűjt a rémán szenvedő,
 Míg végre gátat hág a búz özön.

Kálmán szelíden csókola' szemét
 S vigasztalá. Keserves egy vigasz;
 Mosolygón feltüntetni a reményt,
 Midőn szívünk egy óriás panasz!
 „Tör még idő” - s lágyan megnyugtata,
 De nem míg élünk, gondolá maga.
 S a míg vonagló ajkát csókoldosá,
 Megenyhült a lány éles bánata.

Ó ki ne hinne annak, kit szeret?
 Ki ne remélne még boldog jövőt?
 Megevzi mindig a gyöngébb szívet,
 Ha más lelkében véli az erőt.

Margit remélt még könnyei között,
 Kálmán lemondott élezzel ajkán
 Ki tud bírálni a szívek fölött?
 A szív s szerelme örökös talány!

x
 x x

4.

Múltak hetek és hónapok,
 A nyár tüntével ősz jöve.
 Sötét emlékként gomolyog,
 A hegyvölék örök köle.
 Bús fátyolán a napsugár
 Csak olykor-olykor villan át,
 Híu kíséret, mely után,
 Lordabbnak látjuk még a tájt.

Nincs dal, ujongás, vig kacraj,
 Csak hosszantartó siralom,
 Mit a fagyos szél eljajong,
 A nyirkos, barna ágakon.

Hozzá a gyér lomb zúg, csörög,
 A szakadó' eső' alatt,
 Míg lenn, fonyadt haraszt között,
 Egy új' szü'lött, kis ér fakad.

Sivár, unalmas egy idő,
 Sötétte' tesz kedélyt, szívet.
 Önkénytelen eszünkbe jö',
 Hogy életünk is elcsiet.
 Hogy mint a hervadó' level;
 Reményeink lehullanak,
 Sírathuk lelkünk könnyivel,
 Az oly korán elhünytakat.

Szegény Margit is beteges,
 Szavát csak ritkán hallani.
 Alakja fogy, arczszíne vesz,
 Látszik hogy bánja valami.
 Lankadtan hordja a fejét,
 Mint hő'ütötte, kis virág,
 A melynek, ijülő' reményt,
 Pazar sugar többé nem ad.

I ha ösz atyjával összejö',
 Ez szánsalommal rátekinth,
 De véli: gyógyit az idő,
 Testi sebet, mind lelki kint.
 Se gondolattal nyomja el
 A vádat, sziwe mélyiben,
 A mely katalmas szót emel,
 S mindegyre ritkábban pihen.

x
 x x

5

Dagadó' párnák közt, alusszik a lányka,
 És szelid álmában, újra látja anyját.
 Liliom arczáról a fájdalom árnya,
 É fekete holló, megriadva elszállt.
 Homlokra földerül, dabog kicsi ajka,
 Éppen mint azelőtt, régen, nagyon régen!
 Tő'ágos szülője, úgy mosolyog rajta,
 S oktatja szelíden, simogatja szépen:

"Látod kis leányom, milyen szép az élet;
 Körültünk virágok, illatozik minden.
 A tavasz hatását, tudom, te is érzed,
 Életünk tavaszra ott nyílik a szivben.
 Kérdetben bimbó csak, alig-alig sejtí;
 Miért van a létel, célja nincs, csak vágya,
 De ez szűz vágyódást kebelébe rejtí,
 És ez a kikelet első mosolygása!"

"De később változik idő, alak, érzés,
 A bimbó kifejlík, szembe néz a nappal.
 Mindenben mi élö, hevesebb az égés,
 I szűznek egy kényszerű gyönyöráradattal.
 Érzik a szerelem minden üdvét, bűjät,
 I hervadás kezdődik a nagy pompa mellett,
 Ö, de a hervadó, nem siratja múltját,
 Mert dicső, magasatos hivatásba kezdett!"

"Virága hulltával elveszíté dicsrét,
 De rövid tartani látszólagos gyászra.
 I míg fájo lankadás lepi minden íxét,
 I gyümölcsvel lesz áliba hajladozó ága.

"Így van ez mindenütt; akárhová nézünk,
 Mert, örök, szent törvény; életből az élet!
 Szívet megcsereleünk, majd éltet csereleünk,
 Így történt ez vélem s fog történni veled!"

Tölesemél most Margit, egész lénye tűzbe;
 "Irgalmas szent atyám! Mit jelent ez álom?
 I különös, idegen sejtelenül üzeve,
 Hiszökik ágyából halott halaványan.
 Reszkető kezekkel öltönyt vet magára,
 És öreg dajkája ágya felé lépsdel,
 Ablakán át a hold ezüstös sugára,
 Elönti alakját igéretes fénnel.

Egyzerre megdöbben is mint a szobor áll meg
 "Életből az élet." - Szíve alatt érzi!
 Nem szól, csak kezeit emeli az égnek,
 Mit eddig nem értett, most hirtelen érti.
 Imában keresné lelke nyugodalmát,
 De régi, gyermeki bizodalma törve,
 Elbukott angyalként süti le az arcát,
 I szó nélkül, csöndesen hanyatlík a földre

6.

Nagyon beteg! Miként a volkán
 Oléből a tüzes salak,
 Omolnak egyre bibor ajkán,
 A lázas, érthetlen szavak.
 Olykor sivárak és ijesztők,
 Miként a sivatag lehe,
 Majd széps szelvedek, behizelgők,
 Mint a virágos tó színe.

Töltötte komoran, sötétben
 Viraszt az aggódó szülő.
 Csak mostan látja át egészen,
 Leánya milyen szenvedő.
 Azt hitte eddig, hogy szerelme
 Csak játszi, tünde délibáb,
 A mely, ha jő a nap lemente,
 Híu álomként száll odább.

I miként az ár, kivájt mosásán,
 Luhagva jő elébb - elébb;
 Megindul most a lányka ajkán,
 Szökdelve, gyorsan a beszéd:

"Hálmárom! - sija öntudatlan -
 Szeretlek, drága kedvesem!
 Ami a földön szerelem van,
 Azt mind csak érte érezem!"

Majd fölsőhajt, búsgondra válva:
 "Ah látod, látod, - vétkezünk!"
 Az agg figyelni kezd szavára,
 Elfojtva a lélekzetét.
 "Igen, igen! Hiszen különben,
 Lelkem se furdalná a vád,
 I kimondanám büszkén, örömmel,
 Mi így csak kint, gyötrelmet ad!"

"Nem érte?" s pir vonul el arczán,
 "Várj megsügom!" és a beteg
 Lihegve felkönyököl ágyán,
 S atyjához szól: "Anyá leszek!"
 Ez gürösen ösz fürtihez kap;
 Becsületem! hörgi vadul,
 I miként halálra sebezett vad,
 Megtántorodva összehull.

x
 x x

7.

Hiába minden tudomány
Annál, kire a zord halál
Reá-tevő fagyos kezét!

Nem rég hatalmas büszke cser,
A mely kackagva, exerszer
Dacolta a vihar dühét.

Tejét mind feljebb emelé,
Ihogy egyre tört az ég felé;
Annak villáma zúzta szét.

Közös anyáknak ölibe
Szállt vissza. Por s hamu leve.
Azzá lett, a mi volt elébb!

x

x

x

8.

" Boldog frigyünknek ellene valál,
Első utam mégis hozzád viszen!
Mindent kibékít a szörnyű halál,
Habár e béke ára fáj nekem.
Te csak hibáztál, én meg vétkeztem,
Kettőnk közül én voltam bűnösebb!
Itt, porladozó tested nyugvó helyén,
Hérlek: bocsáss meg, - annyit szenvedek

Kálmán az aggnak sírján térdre hullt,
Borús, nehéz könnyekkel a szemén.
Teltűnt előtte a szép, drága múlt,
Az üdv, mit eljátszott oly könnyedén.
Szívét, egy százkarú polyp gyanánt,
Tacsarta össze egy nagy, néma vád.
Mivé tevéd az ártatlan leányt?
Hová vivéd a gondos, ősz apát?!

Már be is állt a csöndes alkonyat,
Midőn Kálmán ismét utjára kelt.
Búsan haladt az árnyas fák alatt,
Melyekkel népesítve volt a kert.

Minden kis bokra ösmerős barát:
 Itt láttuk egymást - itt váltunk mi el,
 Oitton!... és pir futja homlokát,
 Alig bír feltörő" érzelmiével!

x

Szelid homály terült el a szobán,
 Hol a beteg halványan szunnyadt.
 Lemondó arcán, liljom homlokán,
 A mártírok dicsfénye ragyogott.
 Hálman belépett s mint mikor a szél
 Himbálja a zizegő lombokat;
 Halkan kiejtve kedvese nevét,
 Oly halkan, - a lány még is fölriadt.

Sötét pilláit félig emeli
 S kivillan lártól bágyatag szeme,
 Tekintetét körülvezetgeti,
 Megcsendül hangja mint egy lány xene:
 "Ki az?" - És szeme tágul, a midőn
 Tűjára hull kigyúló sugara,
 Mint árny után futó fény a mezőn;
 Biborra válik arca, homloka!

"Te vagy szerelmem? s h" vágygyal, mohón
 Teleje tárja márvány karjait;
 "Te vagy valóban? Vagy csak álmodom,
 És ébredésem újra elszakít?
 Ne menj, ne távozz én egyetlenem!
 Itt léted üdv, távolléted halál!"
 S keblére vonja hosszan édesen
 Tűjét, kit oly váratlan föl talált.

Ó üdvözítő, boldog pillanat!
 Ki tudna téged hűn lefesteni?
 Midőn szívünk verése föl n akad,
 A kéjtől, melyel wordúltig teli.
 Midőn minden szó új gyönyört fakaszt,
 És minden csókkal új mennyet nyörünk;
 S mindent feledve, nem tudjuk, csak azt:
 Hogy szeretünk s viszont szerettünk!

x
x

9.

Ismét virágos kikelet,
 Ismét szelid, langy fuvalom.

Mosolygó, játsszi fény rezeg
 A völgyeken, a halmokon,
 A zöldelő vetés között,
 Tölhangzik a fűj szózata,
 A lány bokrétaikat kötöz
 Svágyó, merengő a dala.

Lümmögve ébred a bogár,
 S megcsillogtatja szárnyait,
 A pillangó virágra jár
 Megédesíteni ajkait.

Új lombokat nyer minden ág,
 Triss illatot mező, berek,
 Aranyköntöst a nagy világ —
 Üdvözlégy ifjú kikelet!

Ott ülnek ök: a nő, a férj,
 Egymás mellett, bixalmasan.
 Szemükben nem a szenvedély,
 A hű szeretet üdve van,
 A régi láng — ah, az letűnt,
 Víz fénycse csak, mi megmaradt,

Szívük mégis hogy felhevül
 A megemlékezés alatt.

'S a kedves emlék visszajár,
 Nem hágy el olyan könnyedén!
 A nap leszáll, de egy sugár
 Még ott ragyog az ég színén,
 Királyi biborába von
 Sok apró, vándor felleget...
 - Ha boldog voltál egykoron;
 A gond sem oly sötét neked!

Ott ülnek és egyszerre csak;
 Közél, vidor dal hangzik el.
 Egymásra néznek halgatag,
 És nyájas arcuk fölfigyvel;
 Két, fűrge lányka lejt vígan
 Feléjük, a liget mögül,
 Hajukban egy-egy rózsá van,
 S arcukban egy-egy rózsá ül.

Még gyermekek, — a játsszi kedv
 Derüje az, mely ott ragyog,

24.

Még gyermekék, habár szivük
Egy édes vágyban földobog.
Szemükben ott rexy sejtetön
Azt álmatag, forró sugar,
Mint pirkadó nap a tetön.
Két bimbó. — Csak nyilásra vár.
